

Hakemli Makale

**TMK'NUN MİRAS HUKUKU HÜKÜMLERİNİN ZAMAN
BAKIMINDAN UYGULANMASINA VE
VASİYETNAMELERİN YORUMUNA İLİŞKİN
DÜŞÜNCELER**

Dr. Ömer BAĞCI

ÖZET

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'ne göre, 4722 sayılı Kanun'un 17. maddesi hem yasal hem de iradi mirasçılık için uygulanabilir. Keza, Yüksek Mahkeme, ölüme bağlı tasarrufların yorumlanmasında, vasiyetnamenin tanziminden sonra gerçekleşen yasal değişiklikleri bir vasiyetname dışı olgu olarak dikkate almıştır. Yargıtay'ın, ölüme bağlı tasarrufların yorumunda metne sıkı sıkıya bağlılık prensibi hususundaki eskiden benimsediği katı yaklaşımı terkettiği; tamamlayıcı yorumun kapılarını araladığı söylenmelidir. Ne var ki, Yüksek Mahkeme, yasal değişikliklerin vasiyetçinin iradesinde boşluk meydana getireceği varsayımından hareketle, bu boşluğun yorumu zorunlu kıldığını ve yorum yapılırken, Uygulama Kanunu'nun 17. maddesi mucibince ölüm zamanındaki hükümlerin dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Anahtar kelimeler: 4722 Sayılı Kanun, Miras Hukuku, Vasiyetname, Yorum.

**THE THOUGHTS ON TMK'S INHIBITION OF
LAW OF INHERITANCE' PROVISIONS AND
INTERPRETATION OF WILLS IN TERMS OF TIME**

ABSTRACT

According to Supreme Court of Appeal's 3rd department, 17th article of law number 4722 is applicable for legal and voluntary heir. During the interpretation of disposition by will, Supreme Court of Appeal considers the legal changes which happen after the arrangement of the will as non testamentary fact. We shall say that Supreme Court of Appeal has changed its former understanding which was to adhere strictly to the text during the interpretation of disposition by will and opened its doors to complementary interpretation. However, The Supreme Court has declared that it's necessary to consider the death time's laws as required by Application Law section 17 , based on the assumption that the legal changes may cause a blank in legator's willpower and this blank enforces the interpretation.

Key words: Law number 4722, Law of Inheritance, Will, Interpretation

I. GİRİŞ

Bu çalışmamızda, Yargıtay'ın son dönemde vermiş olduğu bir karar vesilesi ile, 4722 sayılı "Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un "mirasçılık ve mirasın geçişi" kenar başlıklı 17. maddesine ve ölüme bağlı tasarrufların yorumuna ilişkin genel bir değerlendirme yapmak arzusundayız.

Bizi, bu incelemeyi yapmaya iten temel sebep, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 01.07.2013 tarihli bir ilamı olmuştur. Yüksek Mahkeme, söz konusu kararında, şu değerlendirmeleri yapmaktadır: *"Ölüme bağlı tasarrufun (vasiyetnamenin) yorumlanmasında uygulanacak genel kurallar, öncelikle vasiyetnamenin metnine bağlı kalınarak sonuca gidilecektir. Bu yapılırken murisin iradesi ve favor testamenti ve dış etmenlere bağlılık da sözkonusu olacaktır. Vasiyetnamenin düzenlenmesi ile mirasbırakanın ölümü arasında geçen süre zarfında yapılan kanuni düzenlemeler nedeniyle ölüme bağlı tasarruf için önceden öngörülmüş olan hukuki sonuç boşa çıkıyorsa, tamamlayıcı yorum yardımıyla tasarrufun içeriğinde değişikliğe gidilmesi mümkündür. Mirasbırakanın tamamlayıcı yoruma esas olacak irade yönelmesi, vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte geçerli olan kanun hükümleri çerçevesinde belirlenecektir; sonraki değişikliklerin bir etkisi yoktur; bunlar, irade yönelmesinden hareketle yapılacak uyarlamada dikkate alınırlar. Aynı şekilde, yeni düzenlemeler uyarınca yasal mirasçılık esaslarında değişiklikler meydana gelmişse (örneğin Kanundaki pay oranları yahut kimlerin mirasçı olduğu yeniden belirlenmişse vs) bu durum hiç şüphesiz ki, vasiyetnamenin yorumunu etkileyecektir. Eğer mirasbırakan vasiyetnameyi yasal mirasçılığa uygun bir şekilde kaleme almışsa,*

yani kimlerin ne oranda hak sahibi olduğu hususunda kanuna gönderme yapmışsa ya da ölüme bağlı tasarrufu yasal mirasçılık esasları çerçevesinde düzenlemişse, vasiyetnamenin yorumunda mirasın açıldığı (vasiyetnamenin hükümlerini doğurmaya başladığı) tarihteki kanuni düzenlemeler göz önünde bulundurulur; meğer ki, somut olayın özellikleri çerçevesinde mirasbırakanın amacının farklı yönde olduğu ortaya çıksın. Nitekim, 04.05.2007 tarihinden itibaren kardeşlerin saklı payı yasal olarak kaldırılmıştır. Bu tarihten önce vasiyetname düzenleyen ve kardeşinin saklı payını alacağı şartı ile kalan malvarlığı için mirasçı atayan murisin iradesinin yorumunda Medeni Kanun'da yapılan bu değişiklik dikkate alınmalı, murisin farazi iradesi tamamlayıcı yorum olarak belirlenmeli ve vasiyetnameyi düzenlediği tarihte kanun değişikliği gerçekleşmiş olsaydı nasıl bir tasarrufta bulunacağı tespit edilmeye çalışılmalıdır. Vasiyetnamedeki irade yönelmesinden, mirasbırakanın kanun hükümleri ile sınırlı bir kazandırma yapmak istediği (nitelikli bir kazandırma iradesine sahip olmadığı) anlaşılıyorsa, onun farazi iradesi yardımıyla mirasın açıldığı anda terekenin tamamı üzerinde atanmış mirasçının hak sahibi olacağı ve saklı payı kaldırılan kardeşinin herhangi bir hak talep edemeyeceği sonucuna varılacaktır. ... O halde Mahkemece, 4722 s.K.'un 17. maddesi; mirasçılık ve mirasın geçişinin mirasbırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlerine göre belirleneceği hükmü gereğince 4721 sayılı TMK'nun 506. maddesi uygulanmak suretiyle davacı (alt soyun) saklı payının yasal miras payının yarısı olduğu gözetilerek vasiyetnamenin bu oran üzerinden tenfizine ilişkin karar vermesi gerekirken itibar edilmeyen gerekçeler yanılığılı nitelendirme ile karar verilmesi doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir..."

II. KAVRAMLAR

Uyuşmazlığa konu olan meselenin etraflı bir şekilde tartışılmasına geçmeden önce, incelememize mesnet teşkil eden Yüksek Mahkeme kararına ilişkin bir kısım kavramların açıklanmasının isabetli olacağı düşünülmektedir. Zira, 4722 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 17. maddesinin kapsamının isabetli bir şekilde ortaya konabilmesi ancak böylelikle mümkün olacaktır.

Herşeyden önce ifade etmek isteriz ki, kararın metninden anladığımız kadarı ile uyuşmazlığın temelinde bir tenfizi istenen bir vasiyetname vardır. Vasiyetnameler bir ölüme bağlı tasarruf olması hasebiyle aynı zamanda bir hukuki işlemdir. Ölüme bağlı tasarrufları, mirasbırakanın, sağlığında yapılmış olmakla birlikte, hükümlerini ölümünden sonra doğurmasını arzuladığı hukuki işlemler olarak tanımlamak mümkündür. Ölüme bağlı tasarruf dendiğinde, bundan, dar ve teknik anlamda bir tasarrufi işlem değil de “hukuki işlem” anlaşıldığı hususunda da ise tartışma yoktur¹.

¹ Bülent **Köprülü**, Miras Hukuku Dersleri I, İstanbul 1975-1976, s. 109; Nûşin **Ayiter**/Ahmet **Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, 3. Baskı, Ankara 1993, s. 72; Necip **Kocayusufpaşaoğlu**, Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1987, s. 126; Aydın **Zevkliler**, Medeni Hukuk, Giriş ve Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku, 4. Baskı, Ankara 1995, s. 114-115; Zahit **İmre**, Türk Miras Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 1978, s. 92; Kemal **Oğuzman**, Miras Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 1995, s. 94; Aydın **Aybay**, Miras Hukuku Dersleri, 4. Baskı, İstanbul 2003, s. 29; Fikret **Eren**, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Ankara 1966, s. 3; Ali Naim **İnan**/Şeref **Ertuş**/Hakan **Albaş**, Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2004, s. 156; Hüseyin **Hatemi**, Miras Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2013, s. 61 vd.; Mustafa **Dural** / Turgut **Öz**, Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2013, s. 50; Mustafa **Dural**, El Yazısı İle Vasiyetname, İstanbul 1967, s. 1; Zahit **İmre**/Hasan **Erman**, Miras Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2004, s. 49; Mehmet **Ayan**, Miras Hukuku, 2. Baskı, Konya 2003, s. 67.

Ölüme bağlı tasarrufların yorumu meselesi de, yoruma ihtiyaç duyulduğu sırada tasarruf edenin hayatta olmaması sebebiyle kendi bilgi ve düşüncelerine başvurulması imkanından yoksun olacağımız için büyük önem arz etmektedir. Diğer yandan, ölüme bağlı tasarrufların yorumu hususunda kabul edilecek olan düşünce tarzı aslında doğrudan yasal mirasçılığın mı yoksa iradi mirasçılığın mı esas olduğu yolundaki temel miras hukuku sorunu ile ilgilidir. Biz, bu hususta, gerek Yargıtay gerekse doktrinin çoğunluğu bakımından yasal mirasçılığın iradi mirasçılığa üstün tutulduğunu peşinen ifade etmek isteriz². Bu yaklaşım, özellikle ölüme bağlı tasarrufun yorumunda olduğu kadar ölüme bağlı tasarrufa uygulanacak kanun hükmünün ve kanun hükmünün kapsamının belirlenmesi hususunda şüpheyne düşülmesi halinde, yasal mirasçılığın iradi mirasçılığa yeğ tutulması sonucunu da kaçınılmaz kılmaktadır. Diğer hukuki işlemler bakımından olduğu kadar ölüme bağlı tasarruflarda da, yorum, iradenin, dış dünyaya yansıdığı sözlerin, yeri geldiğinde bir kelimenin ya da bir eylemin, gerçekte neyi ifade etmek istediğinin tespit edilmesine yönelik bir aydınlanma sağlanmak için yapılır. Eğer bir vasiyetnamenin yorumu söz konusu olursa, TMK m. 2'den doğan

² Tahir **Çağa**, Türk-İsviçre Hukukuna Göre Mahfuz Hisseli Mirasçılarının Hukuki Vaziyeti, İstanbul 1950, s. 3. Doktrinin çoğunluğu yasal mirasçılığın asıl olduğu hususunda da hemfikirdir. Biz, aksi görüşte olduğumuzu peşinen ifade etmek isteriz. Zira, son yasal değişikliklerle, ölüme bağlı tasarrufların geçersizlik sebepleri kısmen de olsa yasa metninden çıkarılmış; şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların tabi olduğu şekil kuralları yumuşatılmış; saklı paylı mirasçı konumundaki kişiler sınırlanmış ve saklı pay oranları azaltılmıştır. Bu cümleden olmak üzere ayrıca bkz. Rona **Serozan**, Miras Hukukumuzda İradi Mirasçılarının Konumu Güçlendiren Yeni Gelişmeler, Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, İstanbul 2004, s. 283 vd..

'güven teorisi' yerine BK. m. 18'den çıkan 'irade teorisi' uygulama alanı bulur³.

Bu vesile ile, ölüme bağlı tasarrufların yorumu bakımından, esas olarak iki eğilim olduğunu ve doktrinin çoğunluğunun bunlardan "ima kuramı" olarak da adlandırılan görüşü tercih ettiğini söylemek gerekir⁴. Bu görüşte olan yazarlar, ancak ölüme bağlı tasarruf metninde yer alan irade açıklamalarının yorumlanabileceğine inanmaktadır. Başka deyişle, vasiyetnamede bir tutamak bulunması halinde vasiyetname dışı olgulara (vasiyetçinin gündelik ilişkilerine, tasarruf tarihinden sonra mirasçıları ile olan ilişkilerine ve nihayetinde tanık beyanına) başvurulmak suretiyle vasiyetçinin gerçek iradesi açığa çıkarılabilecektir⁵.

³ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 321 vd.; **Dural/Öz**, s. 219-220 vd.; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 269 vd.; **İmre/ Erman**, s. 105 vd.; **Rona Serozan/Baki İlkay Engin**, Miras Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2012, s. 334 vd..

⁴ Bu cümleden olmak üzere bkz. Cem **Baygın**, Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Yorum, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 1-2, Erzincan 2000, s. 567-594; Sanem **Aksoy Dursun**, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler, İÜHF, C. LXVI, S. 2, İstanbul 2008, s. 311-326; Serkan **Ergüne**, Vasiyetnamenin Yorumu, İstanbul 2012; Şamil **Demir**, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumu, TAAD, Y. 4, S. 14, Temmuz 2013, 1151-1172; Jean **Guinand/Martin Stettler**, Droit Civil II, Successions, 5. Ed., Fribourg 2003, p. 63-64; Paul **Piotet**, Précis de Droit Successoral, 2. Ed., Berne 1988, p. 55; Paul-Henri **Steinauer**, Le Droit des Successions, Berne 2006, p. 176.

⁵ Kanaatimizce, yorum, ölüme bağlı tasarrufun ayakta tutulması için yapılmalıdır. Bu cümleden olmak üzere bkz. **Baygın**, s. 574; **Demir**, s. 1163. Böylelikle, yasal mirasçılığın insanlar arasında yarattığı eşitsizliğin bir nebze de olsa önüne geçilmesi ihtimali de desteklenmiş olacaktır. İma kuramının eleştirisi hakkında bkz. **Aksoy Dursun**, s. 322; Ömer **Bağcı**, El Yazısı İle Vasiyetnamede Düzenleme Yeri ve Tarihi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006; Baki İlkay **Engin**, Yedek Mirasçılık, İstanbul 2003, s. 51 vd.; Rona **Serozan**, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumuna Değişik Bir Yaklaşım, Prof. Dr. Halid Kemal Erbil'e Armağan, İstanbul 1996, s. 426; **Steinauer**, p. 176; **Guinand/Stettler**, p. 64; **Piotet**, p. 55.

III. YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ'NİN KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Ölüme Bağlı Tasarrufun Yorumu Yönünden

II.1.1. Kararın Özeti

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, yukarı almış olduğumuz kararında, yerleşik içtihatları ile uyumlu bir şekilde,

* Vasiyetnamenin yorumu bakımından herşeyden önce vasiyetname metninin ve irade teorisinin esas alınacağını; ancak, vasiyetname metninde bir tutamak var ise vasiyetname dışı olgulardan da yararlanılabileceğini ve keza, favor testamenti ilkesinin vasiyetnamenin yorumunda dikkate alınması gerektiğini;

* Vasiyetnamenin düzenlenmesinden sonra meydana gelen kanun değişikliklerinin boşluğa yol açabileceğini ve bu boşluğun "tamamlayıcı yorum" suretiyle giderilebileceğini;

* Tamamlayıcı yoruma esas teşkil edecek iradenin vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte yürürlükte olan kanun hükümleri çerçevesinde belirleneceğini; sonraki değişikliklerin olsa olsa "uyarlama" bakımından önem arzedeceğini; ancak, vasiyetnamenin düzenlenmesinden sonra yasal mirasçılık hükümlerinde yapılan değişikliklerin vasiyetnamenin yorumuna doğrudan etki edeceğini;

* Miras bırakan vasiyetnameyi düzenlerken kimlerin ne oranda hak sahibi olduğu hususunda kanuna gönderme yapmışsa ya da

ölüme bağlı tasarrufu yasal mirasçılık esasları çerçevesinde düzenlemişse, vasiyetnamenin yorumunda mirasın açıldığı (vasiyetnamenin hükümlerini doğurmaya başladığı) tarihteki kanuni düzenlemelerin göz önünde tutulacağını; ancak bu kuralın da mutlak olmadığını ve somut olayın özellikleri çerçevesinde mirasbırakanın amacının farklı yönde olduğu ortaya çıkarsa vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte yürürlükte olan yasal hükümlerin esas alınacağını tespit etmiş bulunuyor.

II.1.2. Kararın Değerlendirilmesi

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'ne göre, ölüme bağlı tasarrufun tanzim edilmesinden sonra yasal değişiklikler meydana gelmiş ve bu yasal değişiklikler ölüme bağlı tasarrufun tenfizi bakımından bir farklılığa sebep olacak nitelikte ise, mirasbırakanın, vasiyetnamesini düzenlediği tarihte kanun değişikliği gerçekleşmiş olsaydı ne tarzda bir kazandırma yapacağını tespit etmek gerekir.

Biz, Yüksek Mahkemenin bu vesile ile, lafzi değil ve fakat amaçsal yorum yöntemini benimsediğini de ifade etmek isteriz. Gerçekten de, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, gerektiğinde vasiyetname dışı olgulara başvurulmak suretiyle vasiyetçinin farazi iradesinin gerçeğe en uygun şekilde ortaya konması gerekliliğine isabetle işaret etmektedir.

Başka deyişle, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'ne göre de, vasiyetname tamamlayıcı yoruma tabi tutularak mirasbırakanın farazi iradesi tespit edilirken, kullandığı sözcükler kadar ve belki ondan da önce mirasbırakanın gerçek iradesi ve amacı ortaya konmalı; bu gerçek amacı ve iradeyi tespit etmemize imkan tanıyan her türden bilgi, belge ve vakıa göz önünde tutulmalıdır. Böylelikle,

mirasbırakanın tercih ettiği vasiyetname şekli; vasiyetname tanzim edilirken hukuki destek alınıp alınmadığı (ki keyfiyet, mirasbırakanın bilinçli bir şekilde hareket ettiğini ve o dönem için yürürlükte olan yasal miras paylarını ve saklı payları bildiğini gösterir); yasal değişiklikler ile mirasbırakanın ölümü arasında geçen zaman diliminde vasiyetnamesini geri alıp almadığı ve yeni bir ölüme bağlı tasarruf düzenleyip düzenlemediği; yasal değişikliklerin meydana gelmesinden sonra mirasbırakan ile mirasçısı arasındaki kişisel ilişkinin kötüleşip kötüleşmediği ve genel hayat tecrübelerine (hayatın olağan akışına) uygunluk kriteri mucibince söz konusu yasal değişikliklerin mirasbırakanın bilgisi dahilinde olup olmadığı hususları başta olmak üzere, vasiyetname dışı olgular, vasiyetnamenin tamamlayıcı yoruma tabi tutulması çabasında göz önüne alınabilecektir.

Mirasbırakanın sırf açık bir orandan bahsetmeyip saklı paya ve kanuna atıf yapmakla yetinmesinin, davanın taraflarından birisini yekdiğerine üstün hale getirip getirmeyeceği sorunu üzerinde ayrıca durmak icap eder. Muris, deyim yerinde ise bilinçsiz bir şekilde saklı paya atıf yapmakla yetinmiş olsaydı, bu düşünce tarzının bir haklılık payı taşıdığı söylenebilecekti. Mamaafih, murisin bir hukukçu eşliğinde vasiyetnamesini tanzim ettiği hallerde, vasiyetnamenin düzenlendiği sırada yasal miras payı ve saklı pay hususunda tam bir bilinçle hareket ettiği unutulmamalıdır. Hatta, bir vasiyetname düzenleyerek mirasçılarında birisini saklı pay almakla deyim yerinde ise cezalandıran murisin, söz konusu alanda sonradan ortaya çıkan yasal değişikliklerden haberdar olması da hayatın olağan akışına uygundur. İşte bu halde, eğer bir de, anılan yasal değişiklik ile ölüm tarihi arasında vasiyetnamenin geri alınması yolunda bir çaba gösterilmemişse, Yüksek Mahkemenin ulaştığı sonucu kabul etmek daha da güçleşmektedir. Bundan dolayı, vasiyetçinin bir oran

zikretmek yerine kanuna atıf yapmakla yetinmesinin iradesini azalan saklı paylar yönünde kullanacağını ortaya koyduğunu iddia etmek, her hal için genel geçer bir ilke olarak kabul edilemez. Aksi yöndeki düşünce iki yönden eleştiriyi hak etmektedir: Bunlardan ilki, bu düşünce tarzı lafzi yorum ilkesinin benimsenmesi anlamına gelecektir ki Yargıtay, hemen yukarıya aldığımız kararında, vasiyetçinin gerçeğe uygun farazi iradesini ortaya koymak için her türden çabanın gösterilmesi gerektiğinin altını haklı olarak çizmiş bulunmaktadır. İkincisi, söz konusu yaklaşım, açıkça, vasiyetçinin deyim yerinde ise bir yandan kutsanmaya çalışılan iradesinin, "kavram hukukçuluğunun" tesadüfi gelgitlerine terkedildiği anlamına gelecektir. Bir an için düşünün ki, aynı tarihte düzenlenmiş iki vasiyetnameden birincisinde o tarihte yürürlükte olan kanundaki saklı pay oranına atıf yapılmış; diğerinde ise mirasçının saklı payı ile yetineceği söylenmiş olsun. Kanaatimizce, sonradan meydana gelen yasal değişiklikler vesilesi ile bu iki vasiyetnamenin farklı hukuki rejimlere tabi tutulması, hakkaniyet değerlerini alt üst edecek nitelikte bir keyfiliği kabul etmek anlamına gelecektir.

Son olarak, hangi yorum türü kabul edilirse edilsin, mirasbırakanın iradesinden sapma anlamına gelecek bir sonuç kabul edilecekse özellikle titiz davranılması gerektiğini eklemek isteriz. Öyle ki, miras hukuku ve özellikle iradi mirasçılık alanında hakim olan görüş; mirasbırakanın isteklerinin mümkün mertebe vasiyetnamede yazdığı şekli ile ve mirasbırakanın istediği kapsam ve içerikte hayata geçirilmesidir. Bu hususta şüpheye düşülmesi halinde tercih edilecek çözümün, mirasbırakanın vakti zamanında açık olan ve fakat sonradan yoruma ihtiyaç duyulan iradesine öncelik tanınması şeklinde tezahür etmesi gerektiği söylenmelidir. Tüm bu sebeplerle, sonradan meydana gelen yasal değişiklikler yüzünden, vasiyetçinin

iradesinin azalan saklı pay oranları üzerinden değişikliğe tabi tutulmasının, herşeyden önce, mirasbırakanın vasiyetnamede yazılı açık iradesi ile çelişki oluşturacağı unutulmamalıdır. Bir şüphe hasıl ise de, vasiyetçinin iradesini olduğu gibi ve vasiyetnamede yer alan hali ile ayakta tutmak esas olmalıdır⁶.

2. Yürürlük Kanunu'nun 17. Maddesi Yönünden

II.2.1. Kararın Özeti

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, mirasbırakanın, kimlerin hangi oranda mirasçı olacağını kanuna atıf yaparak belirlediği haller ile ölüme bağlı tasarrufun yasal mirasçılık esasları çerçevesinde düzenlendiği hallerde, mirasın açıldığı yani ölüm anındaki kanun hükümlerinin cari olacağını; bu türden uyuşmazlıklarda 4722 sayılı Kanun'un 17. maddesinin uygulanması gerektiğini ve somut olayın özelliklerinin bu kabulün aksini haklı kılabileceğini içtihat etmiş bulunmaktadır.

II.2.2. Kararın Değerlendirilmesi

Biz, bu vesile ile, konumuz bakımından önem arz ettiği için, Türk miras hukukunun yakın geçmişine kısaca değinmek isteriz.

⁶ Bizim bu düşünce tarzımızın iradi mirasçılığa üstünlük tanıyan tavrımız ile bir çelişki teşkil etmediğini ayrıca ifade etmek isteriz. Maksudumuz, yasal mirasçılık alanında yaşanan ve belki iradi mirasçılığı güçlendiren gelişmelerin dahi mirasbırakanın iradesi karşısında ikincil planda kalacağını vurgulamaktan ibarettir. Yoksa, saklı paylı mirasçıların saklı pay miktarlarının azaltılması yolundaki eğilim yasal mirasçılık zemininde elbette desteklenmelidir. Oysa, gerisinde bir ölüme bağlı tasarruf bırakarak ölen bir kimse için önceliğin onun bu iradesine tanınması gerekeceği açıktır.

Öncelikle, 743 sayılı Türk Kanuni Medenisi'nin 1926 yılında kabulü ile İslam Hukuku esaslarına göre ölüme bağlı tasarruf düzenlemek imkanının kalmadığı söylenmelidir. Bununla birlikte, 743 sayılı Türk Kanuni Medenisi ile aynı tarihte yürürlüğe giren "*Kanunu Medenin Suresi Mer'iyet ve Şekli Tatbiki Hakkında Kanun*"un (Tatbikat Kanunu) 17. maddesi, düzenlendiği vakit vasiyet edenin ölümü zamanında yürürlükte olan kanuna uygun tanzim edilmiş bir ölüme bağlı tasarrufun (bir vasiyetnamenin) sonradan şekle aykırılık sebebi ile geçersiz sayılmasına engel teşkil etmekteydi (Tatbikat Kanunu m. 17/II)⁷. Anılan maddenin ilk fıkrası, "*Yeni kanunun mer'iyetinden evvel o zamanki kanuna göre bu kabil tasarrufları yapmağa ehil olan bir kimsenin yaptığı ölüme bağlı tasarruf veya böyle bir tasarrufun o kimse tarafından vaki feshi yeni kanunun*

⁷ Bu cümleden olmak üzere, ölüme bağlı tasarrufun şekli bakımından kanun koyucunun irade muhtariyeti ilkesini benimsediği söylenmelidir. Bilindiği üzere, ölüme bağlı tasarrufların şekli hususunda 743 sayılı Türk Kanuni Medenisi, İslam Hukuku'na nazaran çok daha katıdır ve aslında bir kopuşu ifade eder. İslam Hukuku'nun ölüme bağlı tasarrufların şekli hususunda yeni döneme göre çok daha özgürlükçü olduğu da söylenmelidir. Keza, Cumhuriyet döneminde sadece olağanüstü şartların varlığı halinde yapılabilen sözlü vasiyetname, İslam Hukuku için, denebilir ki, asıl vasiyetname türüdür, iki tanık huzurunda serbestçe sözlü vasiyetname yapılması imkanı vardır. Tatbikat Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrası bizim kanaatimizce şöyle anlaşılmalıdır: Bir kişi eski hukuk döneminde bir vasiyetname düzenlemiş ve 743 sayılı Kanun döneminde ölmüş ise, bu vasiyetname 743 sayılı Kanun dönemindeki vasiyetname şekillerinden birisine uygun şekilde düzenlenmişse şekle aykırılık sebebi ile geçersizliği iddia edilemez. Yine, hükmün ters anlamından çıkardığımız kadarı ile, bir kişi eski yasa döneminde o zamanki şekil şartlarına uygun bir vasiyetname kaleme almış ve 743 sayılı Kanun döneminde ölmüş ise, yine söz konusu vasiyetnamenin bu sebeple geçersizliği iddia edilemeyecektir. Bu son hususta, Tatbikat Kanunu'nun 1. maddesinin getirdiği düzen tarzının aynen benimsenmesinde bir sakınca görmemek icap eder. Böylelikle, Tatbikat Kanunu'nun 17. maddesinin 2. fıkrasında, eski hukuk döneminde yeni dönemin şekillerine uygun kaleme alınmış vasiyetnameler bakımından bir istisna tanındığını ve böylelikle bu vasiyetnamelerin Tatbikat Kanunu'nun 1. maddesi mucibince geçersiz sayılmalarının önüne geçildiğini ifade etmek isteriz.

mer'iyeti tarihinden sonra mezkur kimsenin ölümü işbu yeni kanunun mer'iyeti zamanında vukubulması ve yeni kanuna nazaran o kimsenin ehliyeti haiz olmaması sebep gösterilerek tadil edilemez” şeklinde kaleme alınmış idi. Tatbikat Kanununun 17. maddesinin 3. fıkrası ise, sadece tenzil davası veya tasarrufun tarzı hakkındaki kanunsuzluk davası bakımından, ilgilinin yeni kanun döneminde ölmesi halinde yeni kanunun uygulanacağını ifade etmekteydi. Öte yandan, Tatbikat Kanunu'nun 16. maddesinde, Türk Kanuni Medenisi yürürlüğe girmeden önce ölen bir kişinin mirasçıları ve bunların miras paylarının fer'aiz ilkerine göre tespit edileceği de hüküm altına alınmıştı.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin görüşüne gerekçe olarak ele aldığı 4722 sayılı Kanunun 17. maddesi, '*mirasçılık ve mirasın geçişi*' başlığını taşımaktadır ve Tatbikat Kanunu'nun sadece 16. maddesi ile paralel şekilde kaleme alınmıştır.

Biz, bu vesile ile, 4722 sayılı Kanunun (Uygulama Kanunu veya Yürürlük Kanunu) 17. maddesinin uygulama alanının, Yüksek Mahkeme tarafından, iradi mirasçılığı da kapsar tarzda genişletildiğini ifade etmek isteriz. Esasen, tarafların mirasçılığı bir vasiyetnameye yani bir ölüme bağlı tasarrufa dayanmasaydı, bu yaklaşımı biz de tartışmasız bir şekilde kabul edebilirdik. Ne var ki, dava konusu olayda gerisinde vasiyetname bırakarak ölen bir muris söz konusudur ve taraflardan en azından birisinin mirasçılığı da işbu vasiyetnameye dayanmaktadır. Başka deyişle, muris vasiyetname düzenlemeden vefat etmiş olsa idi; ilgili tarafın saklı pay oranı Uygulama Kanunu'nun 17. maddesi mucibince mirasbırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan yasaya göre belirlenebilecekti. Aslında, denebilir ki, dava konusu vasiyetnamenin tamamlayıcı yorumu tabi tutulabilmesi dahi, Uygulama Kanunu'nun 17. maddesinin sadece yasal mirasçılığa inhisar edilmesi ile mümkün olabilecektir. Gerçekten de, hukuk

teknîği bakımından, bir kere Uygulama Kanunu'nun 17. maddesi, iradi mirasçılığı da kapsayacak tarzda yorumlanacak olursa, vasiyetnameye dayanan mirasçılık ile yasal mirasçılık arasında hiçbir fark kalmayacak; deyim yerinde ise vasiyetnamenin yorumu meselesini tartışmaya lüzum görülmeyecektir. Oysa, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin bozma ilamında vasiyetnamenin yorumu meselesi haklı olarak tartışmaya açılmıştır.

Biz, 4722 sayılı Uygulama Kanunu'nun 17. maddesinin münhasıran yasal mirasçılığa yönelik kaleme alındığını; bir hukuki işlem olması hasebiyle ölüme bağlı tasarruflar ve bu arada vasiyetnameler açısından Yürürlük Kanunu'nun 1. maddesinin uygulama alanı bulacağına inandığımızı söylemek isteriz. Öyle ki, zaman bakımından uygulanma noktasında benimsediğimiz bu tavır; doğal olarak, somut uyuşmazlık bakımından meselenin özellikle vasiyetnamenin yorumu hususunda düğümlendiğini; bu yorum yapılırken hareket noktamızın ise 4722 sayılı Uygulama Kanunu'nun "geçmişe etkili olmama" başlıklı birinci maddesi olması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Düşüncemizin gerekçesi, bizzat 4722 sayılı Uygulama Kanununun meseleyi ele alış şeklidir. Aslında, konunun açık bir şekilde ortaya konması, kanun koyucunun gerek 1926 tarihli Tatbikat Kanunu, gerekse 2002 tarihli Uygulama Kanunu bakımından benimsediği yöntemin karşılaştırılması suretiyle mümkün olacaktır.

Tartışma konusu yaptığımız iki uygulama kanunu arasındaki temel fark, bunların tarih itibari ile ikincisinde ölüme bağlı tasarruflar ile ilgili olmak üzere (Tatbikat Kanununun 17. maddesinin karşılığı) özel bir hüküm sevkedilmemiş oluşudur. Gerçekten de, 4722 sayılı Uygulama Kanunu'nun 17. maddesi "Mirasçılık ve mirasın geçişi"

kenar başlığı altında "*Mirasçılık ve mirasın geçişi, mirasbırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir*" şeklinde kalem alınmıştır. Oysa, Tatbikat Kanunu, meseleyi iki farklı madde de düzenleme yolunu tercih etmişti. Öyle ki, Tatbikat Kanunu'nun "*Miras, mirasçılar ve intikal*" başlıklı 16. maddesinde "*Yeni kanunun meriyetinden evvel ölmüş olan bir kimsenin mirası, meriyetinden sonra dahi eski kanuna tabi olur./Bu kaide gerek mirasçılara gerek mirasın intikaline şamildir*"denmekte; "*Ölüme bağlı tasarruflar*" başlıklı 17. maddesi ise, meseleyi, "*Yeni kanunun meriyetinden evvel o zamanki kanuna göre bu kabil tasarrufları yapmağa ehil olan bir kimsenin yaptığı ölüme bağlı tasarruf veya böyle bir tasarrufun o kimse tarafından vaki feshi, yeni kanunun meriyeti tarihinden sonra mezkur kimsenin ölümü işbu yeni kanunun meriyeti zamanında vukubulması ve yeni kanuna nazaran o kimsenin ehliyeti haiz olmaması sebep gösterilerek talil edilemez./Tanzim edildiği zaman vasiyetçinin vefatı zamanında cari kanuna uygun bulunan bir vasiyetname, şekil noksanı sebebiyle feshedilemez./Ölüme bağlı bir tasarrufta tenzil davası veya tasarrufun tarzı hakkında kanunsuzluk davası, mezkur tasarrufta bulunan kimse eğer yeni kanunun meriyeti zamanında ölmüş ise, yeni kanuna tabi olur*" şeklinde ele almaktadır.

Görüldüğü üzere, 4722 sayılı Uygulama Kanunu'nda, ölüme bağlı tasarruflara dayanan mirasçılık bakımından özel bir hüküm sevk edilmiş değildir. Hatta, söylemek gerekir ki, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin bozma kararı, esas itibari ile, somut uyuşmazlık bakımından uygulanma imkanı olmayan eski Tatbikat Kanunu'nun 17. maddesinin 3. fıkrası ile örtüşür tarzda kaleme alınmıştır. Başka deyişle, eski Tatbikat Kanunu'nun 17. maddesinin 3. fıkrası hükmü ilga edilmiş olmasaydı ya da bugün için geçerli olan 4722 sayılı Yürürlük Kanunu'nda benzer tarzda bir hüküm yer alsaydı, biz de, bozma ilamındaki düşüncelere katılabılırdık. Ne var ki, hemen

yukarıda andığımız gerekçelere ek olarak, 4722 sayılı Yürürlük Kanunu'nun gerekçesi de, bizim, anılan 17. maddenin kapsamının yasal mirasçılık ile sınırlı olduğu yolundaki düşüncemizi desteklemektedir. Gerçekten de, 4722 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 17. maddesinin gerekçesinde, aynen, "*Madde mirasçılarının kimler olduğu ve mirasın geçişi (intikali) konusunda miras hukuku alanında geçerli olan bir temel ilkeyi tekrar etmektedir. Miras hukukunda kimlerin mirasçı oldukları ve mirasın mirasçılara ne zaman geçeceği konusunda temel ilke, mirasın açılma anının göz önünde bulundurulmasıdır. Mirasın açılma anı ise, mirasbırakanın ölüm tarihidir. Mirasbırakanın ölümü kavramı, ölüme benzer diğer halleri de (gaiplik ve ölüm karinesi) kapsar. Bu madde ile getirilen hüküm sonucu, mirasçılarının kimler olduğu, mirasın kimlere, hangi oranda geçtiği konularında, mirasbırakanın ölümü tarihine bakılacaktır. Mirasbırakanın ölümü tarihinde hangi kanun yürürlükte ise, o kanun hükümleri bu konularda uygulanmaya devam edecektir. Türk Kanunu Medenisinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerde mirasbırakan kişilerin mirasçılarının ve mirasın geçişi ile ilgili uyumsuzlukların Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra da ortaya çıkması olasılığı zayıftır. Bununla birlikte, uzak da olsa bu tür olaylar karşısında, bu ilke gereğince, mirasbırakan eski hukuk zamanında ölmüşse, bu konularda feraiz hükümleri, mirasbırakan Türk Kanunu Medenisi döneminde ölmüşse bu kanun hükümleri, Türk Medeni Kanunu döneminde ölmüşse bu kanun hükümleri uygulama alanı bulacaktır"* denmektedir.

Gerek Uygulama Kanunu'nun 17. maddesinin madde metninde, gerekse madde gerekçesinde ölüme bağlı tasarrufları ya da iradi mirasçılığı çağrıştıracak en ufak bir kavrama yer verilmiş değildir. Kaldı ki, maddenin kenar başlığı dahi Tatbikat Kanunu'nun

16. maddesinin kenar başlığı ile uyumlu şekilde "*Mirasçılık ve mirasın geçişi*" lafzıyla ifade edilmiştir. Biz, burada uzun uzadıya madde kenar başlıklarının madde metnine dahil olup olmadığı sorununu tartışmak niyetinde değiliz. Bununla birlikte, Medeni Kanun bakımından, meselenin 1946 tarihli bir yorum kararı ile çözüme kavuşturulduğunu; buna göre, madde kenar başlıklarının madde metnine dahil olmadığını; ne var ki, metnin kapsamının belirlenmesinde ve yorumlanmasında madde kenar başlığından yararlanmanın mümkün olduğunu ifade etmek isteriz. Bu açıdan bakıldığında da, 17. maddenin sadece yasal mirasçılık bakımından cari olduğu sonucuna ulaşmak icap edecektir. Ancak, herşeyden önemlisi, elbette bu husus bakımından bizlere ilham verecek temel nokta bizzat maddenin gerekçesi olmalıdır. Önemine istinaden yukarıya aynen aktardığımız madde gerekçesi açıkça göstermektedir ki, Uygulama Kanunu'nun 17. maddesi, sadece ve sadece yasal mirasçılık ve yasal mirasçılığın geçişi düşünülerek kaleme alınmıştır. Aksi halde, 17. madde metninin çok daha kapsamlı bir şekilde kaleme alınması ve madde kenar başlığı mirasın geçişini de kapsadığı için, örneğin vasiyet lehtarlarının kendilerine bırakılan mal varlığı değerlerini nasıl ve ne zaman kazandıkları gibi hususları da düzenlenemesi beklenirdi. Ne var ki, yukarıdan beri açıklandığı üzere, kanun sistematikleri incelenecek olduğu vakit, kanun koyucunun bilinçli bir şekilde Tatbikat Kanunu'nun "ölüme bağlı tasarruflar" başlıklı 17. maddesine yeni Yürürlük Kanununda yer vermediği sonucuna ulaşılacaktır. Bu noktadan sonra, olsa olsa, bu boşluğun nasıl doldurulacağı sorunu ile karşılaşılacaktır. Anılan çözümün eğer mümkünse mevcut Yürürlük Kanununda aranması da doğaldır. Nitekim, 4722 sayılı Yürürlük Kanununun 1. maddesinin, bir hukuki işlem olmaları hasebiyle ölüme bağlı tasarruflara da uygulanması kaçınılmazdır. "*Geçmişe etkili olmama kuralı*" başlıklı mezkur madde, "*Türk Medeni Kanunu'nun*

yürürlüğe girdiği tarihten önceki olayların hukuki sonuçlarına, bu olaylar hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişse kural olarak o kanun hükümleri uygulanır./Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan işlemlerin hukuken bağlayıcı olup olmadıkları ve sonuçları, bu tarihten sonra dahi, yapıldıkları sırada yürürlükte bulunan kanunlara göre belirlenir./Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra gerçekleşen olaylara, Kanunda öngörülmüş ayrık durumlar saklı kalmak kaydıyla, Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır" şeklinde bir düzen benimsemiştir.

Sadece bir örnek olması açısından dile getirmek gerekir ise, Uygulama Kanunu'nun 17. maddesinin iradi mirasçılığında kapsayacak tarzda yorumlanması sonucunda, mesela 1990 yılında düzenlenen bir elyazısı ile vasiyetname, metinde düzenleme yeri gösterilmemiş olsa bile, eğer vasiyetçi 01.01.2002 tarihinden sonra vefat etmiş ise, düzenlendiği dönemde yasal geçerlilik şartı olarak aranan bir unsurun eksik olmasına rağmen geçerli kabul edilecektir. Çünkü, yeni Medeni Kanunda düzenleme yeri bir geçerlilik şartı olarak öngörülmemiştir (TMK m. 538). Bir başka örnekte, aynı haldeki bir vasiyetçinin ömrünün 2002'lerin sonrasını görmeye yetmediğini düşünelim. Bu son halde, vasiyetnamenin de geçersiz kabul edilmesi icap edecektir. Medeni hukukun en önemli sorunlarından bir tanesinin, insanoğlunun bilmesinin imkan dahilinde olmadığı vasiyetçinin ölüm zamanına ve böylelikle keyfiliğe terkedilmiş olması genel hukuk mantığımız ile bağdaşmadığı gibi aksi yaklaşımın hakkaniyet duygusunu ciddi biçimde zedelediği de ortadadır.

Kanaatimizce, Yargıtay'ın kararına konu olan uyuşmazlığın temelinde, yasanın çizdiği sınırlar içinde ve tasarruf özgürlüğü bünyesinde (tarafların iradesine bırakılmış bir alanda) tasarrufta

bulunan "mirasbırakanın iradesi" yer almaktadır. Yoksa, mirasbırakanın yasada öngörülmüş olan bir saklı pay oranı hilafına hareket etmesi söz konusu değildir. Bundan dolayı, 4722 sayılı Uygulama Kanunu'nun gerek 2. gerekse 3. maddesi somut uyuşmazlık bakımından bir önem arzetmemektedir. Çünkü, mesele, kamu düzeni ve genel ahlak ile ilgili olmadığı gibi içeriği kanunla belirlenmiş bir ilişkiden de bahis açmak mümkün değildir. Gerçekten de, tarafların istek ve iradelerine bağlı olmaksızın içeriği doğrudan doğruya kanunla tespit edilmiş bir ilişkiden bahsedilemediği gibi meselenin kamu düzeni ile de ilgisi yoktur. Uyuşmazlık, miras bırakanın saklı pay kurallarını ihlal etmeye yönelik bir iradesinden değil ve fakat tam da yasanın izin verdiği sınırlar içinde tasarruf özgürlüğünü kullanan yani kendi iradesine bırakılan özgürlük alanında hareket eden mirasbırakanın iradesine verilecek anlamın tespit edilmesinden ibarettir. Davaya konu uyuşmazlık bir vasiyetnameden kaynaklanmasa ya da anılan vasiyetname saklı pay kurallarını ihlal etmeye yönelmiş olsaydı Yürürlük Kanunu'nun 2 ve 3. maddelerinin uygulanması gündeme gelebilecekti ki bu halde dahi, aslında, bu maddeler ile ulaşılan çözümün, bizzatihi yasal mirasçılığı düzenleyen 17. madde hükmünde aranması icap edecek idi. Böylelikle, Uygulama Kanunu'nun 17. maddesinin, kamu düzeninden olduğu kadar kamu düzeninden olmayan yasal mirasçılık ilişkilerinin intikali bakımından önem arzettiğini de dile getirmiş olmaktadır. Tüm bu sebeplerle, uyuşmazlık konusu olaya, 4722 sayılı Uygulama Kanunu'nun 17. maddesinin değil ve fakat 1. maddesinin 2. fıkrasının uygulanması gerektiği düşünülmektedir⁸.

⁸ Son olarak, Yargıtay'ın, söz konusu kararında, yasal dayanağı olmayan bir kısım ayrımlar yapma yoluna gittiğini ifade etmek isteriz. Kararda geçen "*vasiyetnamenin yasal mirasçılığa uygun kaleme alınması*" ve "*ölüme bağlı tasarrufun yasal mirasçılık sınırları içinde düzenlenmesi*" kavramlarının yine Yüksek Mahkeme tarafından daha net ve anlaşılabilir şekilde ortaya konması gerekmektedir. Yargıtay'a

IV. SONUÇ

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, 4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un "mirasçılık ve mirasın geçişi" kenar başlıklı 17. maddesini, hem yasal hem de iradi mirasçılık için uygulanabilir nitelikte kabul etmektedir.

göre, bu hallerde, somut uyuşmazlığın özellikleri aksini haklı kılmadıkça, vasiyetnamenin yorumunda, ölüm zamanındaki kanun hükümleri uygulanmak icap eder. Bu vesile ile, biz de, sadece kapalı beyanların yoruma muhtaç olduğuna inanmadığımızı söylemeliyiz. Bununla birlikte, Mahkeme'nin öncelikle iki hususu birbirinden net çizgilerle ayırması gerektiği eklenmelidir. Bunlardan ilki, öncelikle vasiyetnameye uygulanacak hukukun tespit edilmesinden ibarettir. Diğeri ise, tespit edilen bu hukuka göre, eğer ihtiyaç duyuluyor ise, yoruma başvurulmasıdır. Oysa, Yüksek Mahkeme, öncelikle, vasiyetnamenin tanziminden sonra meydana gelen yasal değişikliklerin vasiyetnamenin anlamı bakımından boşluklar doğurabileceğini ve bu sebeple yoruma ihtiyaç duyulacağını kabul etmekte; sonrasında, söz konusu boşluğun doldurulması bakımından başvurulmasını kaçınılmaz olarak gördüğü yorum yapılırken Uygulama Kanunu'na başvurarak tespit edilecek olan uygulanacak hukukun esas alınacağını ifade etmektedir. Yani, önce uygulanacak hukuku tespit etmek ve buna göre bir boşluk olup olmadığını tartışmaktansa; önce peşinen yasal değişikliklerin yorumu zorunlu kıldığından hareket edip, sonrasında yorum için uygulanacak hukuku tespit edebilmek masadıyla yürürlük kanununa başvurmaktadır. Oysa, bizim iddiamız, daha temelde, yürürlük kanununa göre uygulanacak hukukun tespit edilmesi gerektiği ve bu tespite göre de vasiyetnamenin yoruma muhtaç olup olmadığının ayrıca sorgulanmasıdır. Söylemek istediğimiz, Yargıtay'ın yaklaşımının, aslında Yürürlük Kanunu'nun sevkediliş amacını bütünüyle ortadan kaldırmış olduğudur. Yürürlük Kanunu'nun 1. maddesinde, bir hukuki işlem hangi kanun döneminde yapılmış ise, bu işlemin sonuçlarına o zaman yürürlükte olan kanun hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Mirasbırakan, gerisinde bir vasiyetname bırakarak ölmüştür ve vasiyetname bir hukuki işlemdir. Karardan anladığımız kadarı ile, doğurmak istediği hukuki sonuç, mirasçılardan birisinin saklı payı ile yetinmesidir. İşte bu hukuki sonuca uygulanacak hukuk da yürürlük kanununa göre belirlenecektir. Yoksa, yürürlük kanununun işlevi, vasiyetnamenin yorumlanmasına uygulanacak hukuku tespit etmek değildir. Biz, tüm bu sebepler ile, sonradan meydana gelen yasal değişikliklerin, vasiyetçinin vasiyetnamesini her zaman için serbestçe geri alabileceği bir hukuk sisteminde, her halde, onun iradesinde boşluk oluşturan bir sebep olarak telakki edilmesine de karşı çıkmaktayız. Sonuç, elbette aksi yönde de tezahür edebilir, ne var ki, bu sonuca yürürlük kanunu üzerinden değil de, bu iddiayı haklı kılan vasiyetname içi ve vasiyetname dışı olguların titizlikle değerlendirilmesi suretiyle ulaşılması isabetli olacaktır. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin mezkur kararının söz konusu ayrımları yapmaktan uzak olduğu açıktır. Yargıtay'ın tartıştığı mezkur uyuşmazlıkta, aslında bir yorum sorunu olmadığı dahi dile getirilebilecektir. Meselenin, aslında, sadece ve sadece, uygulanacak hukuku tespit etmekten ibaret olduğu iddiası, hayal ürünü olmaktan uzak ve teorik gerekçeleri bakımından tutarlı bir düşünce tarzı olarak karşımızda durmaktadır.

Oysa, 743 sayılı Türk Kanuni Medenisi'nin zaman bakımından tatbik edilmesine yönelik hükümlerle kıyaslandığında Uygulama Kanununun 17. maddesinin yasal mirasçılık ilişkileri düzenlediği; ölüme bağlı tasarruflar için ise aynı Kanunun 1. maddesinin esas alınması gerektiği söylenmelidir. Keza, Yüksek Mahkeme, bu kararı ile, ölüme bağlı tasarrufların yorumlanmasında, vasiyetnamenin tanziminden sonra gerçekleşen yasal değişiklikleri bir vasiyetname dışı olgu olarak dikkate almıştır. Bu vesile ile, Yargıtay'ın, ölüme bağlı tasarrufların yorumunda metne sıkı sıkıya bağlılık prensibi hususundaki eskiden benimsediği katı yaklaşımı terkettiği; tamamlayıcı yorumun kapılarını araladığı söylenmelidir. Ne var ki, Yüksek Mahkeme, bu kararında, önce Uygulama Kanunu mucibince uygulanacak hukuku tespit etmek ve sonra yorum meselesini değerlendirmek yerine; yasal değişikliklerin vasiyetçinin iradesinde boşluk meydana getireceği varsayımından hareketle bu boşluğun yorumu zorunlu kıldığını ve yorum yapılırken, Uygulama Kanunu'nun 17. maddesi mucibince ölüm zamanındaki hükümlerin dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

KAYNAKÇA

Bülent Köprülü, Miras Hukuku Dersleri I, İstanbul 1975-1976

Tahir Çağa, Türk-İsviçre Hukukuna Göre Mahfuz Hisseli Mirasçıların Hukuki

Vaziyeti, İstanbul 1950

Nûşin Ayiter/Ahmet Kılıçoğlu, Miras Hukuku, 3. Baskı, Ankara 1993

Zahit İmre, Türk Miras Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 1978

Necip Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1987

Aydın Zevkliler, Medeni Hukuk, Giriş ve Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile

Hukuku, 4. Baskı, Ankara 1995

Kemal Oğuzman, Miras Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 1995

Aydın Aybay, Miras Hukuku Dersleri, 4. Baskı, İstanbul 2003

Fikret Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası,

Ankara 1966

Ali Naim İnan/Şeref Ertaş/Hakan Albaş, Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2004

Hüseyin Hatemi, Miras Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2013

Mustafa Dural / Turgut Öz, Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku, 7. Baskı,

İstanbul 2013

Mustafa Dural, El Yazısı İle Vasiyetname, İstanbul 1967

Rona Serozan/Baki İlkey Engin, Miras Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2012

Zahit İmre/Hasan Erman, **Miras Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2004**

Mehmet Ayan, Miras Hukuku, 2. Baskı, Konya 2003

Baki İlkey Engin, Yedek Mirasçılık, İstanbul 2003, s. 51

Serkan Ergüne, Vasiyetnamenin Yorumu, İstanbul 2012

Rona Serozan, Miras Hukukumuzda İradî Mirasçılığın Konumu Güçlendiren Yeni

Gelişmeler, Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, İstanbul 2004

Rona Serozan, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumuna Değişik Bir Yaklaşım, Prof. Dr.

Halid Kemal Erbil'e Armağan, İstanbul 1996

Cem Baygın, Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Yorum, Atatürk Üniversitesi Erzincan

Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 1-2, Erzincan 2000

Sanem Aksoy Dursun, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler,

İÜHFİM, C. LXVI, S. 2, İstanbul 2008

Şamil Demir, Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu, TAAD,
Y. 4, S. 14, Temmuz 2013,

1151-1172

Jean Guinand/Martin Stettler, Droit Civil II, Successions,
5. Ed., Fribourg 2003

Paul Piotet, Précis de Droit Successoral, 2. Ed., Berne 1988

Paul-Henri Steinauer, Le Droit des Successions, Berne
2006

Ömer Bağcı, El Yazısı İle Vasiyetnamede Düzenleme Yeri
ve Tarihi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006